Hukuk Bölümü 2007/179 E. , 2007/208 K.

- IDARI PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN ITIRAZ
  - TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN (4077) Madde 25

"İçtihat Metni"

Davacı : M.A.K.

Vekili : Av. N.A.

Davalı : Kastamonu Valiliği

O L A Y : Kastamonu Valiliği Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü'nün 23.2.2005 gün ve 321 sayılı işlemi ile, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a aykırılık nedeniyle 25. maddeye göre idari para cezası verildiği hususu davacıya bildirilmiştir.

Davacı vekili, para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KASTAMONU İDARE MAHKEMESİ; 25.1.2007 gün ve E:2006/871, K:2007/27 sayı ile, Mahkemelerinin 26.07.2006 gün ve E:2006/601, K:2006/618 sayılı davanın incelenmeksizin reddine ilişkin kararının, Zonguldak Bölge İdare Mahkemesi'nin 19.10.2006 gün ve E:2006/1337, K:2006/1367 sayılı kararıyla bozulduğu ve davanın görevsiz yargı merciinde açıldığı gözetilerek bir karar verilmesini teminen dosyanın Mahkemelerine gönderildiği anlaşıldığından, Zonguldak Bölge İdare Mahkemesi'nin 19.10.2006 gün ve E:2006/1337, K:2006/1367 sayılı kararı gözönünde bulundurularak işin gereğinin düşünüldüğü, davanın, davacıya 4077 sayılı Yasa'nın 25 ve 26. maddeleri uyarınca 2.857,84-YTL idari para cezası verilmesine ilişkin Kastamonu Valiliği işleminin iptali istemiyle açıldığı, dava dosyasının incelenmesinden, Mahkemelerinin 26.07.2006 gün ve E:2006/601, K:2006/618 sayılı kararıyla, "1086 sayılı Hukuk Usulü Mahkemeleri Kanununun 237. maddesinde, "Kaziyei muhakeme, ancak mevzuunu teşkil eden husus hakkında muteberdir. Kaziyei muhakeme, mevcuttur denilebilmek için iki tarafın ve müddeabihin ve istinat olunan sebeplerin müttehit olması lazımdır" hükmü yer almaktadır. Kesin hüküm, hükmü veren mahkeme de dahil diğer bütün mahkemeleri bağlayacağı gibi aynı dava sebebine dayanarak, aynı taraflar hakkında verilmiş olan bir kesin hüküm ile bağlı oldukları, yani davayı bir daha (yeniden) incelemeyecekleri ve aynı konuya ilişkin yeni bir davada, önceki davada verilmiş olan kesin hüküm ile bağlı olunacağı tartışmasızdır. Dava dilekçesi ve ekli belgeler ile Mahkememizin E:2005/264, K:2005/455 sayılı dosyasının birlikte incelenmesinden, Kastamonu-Doğanyurt İlçesi'nde Aygaz Bayii olarak faaliyet gösteren davacının TS 11939 Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG)-İkmal İstasyonu-Karayolu Taşıtları İçin Emniyet Kuralları Standardının 1.7'inci maddesi "Araçlara ve Depolama tanklarına herhangi bir tip veya boyuttaki LPG tüpünden dolum yapılamaz" maddesine muhalefet ettiğinden bahisle 4077 sayılı Yasanın 19, 25 ve 26. maddeleri uyarınca Kastamonu Valiliği'nin 16.02.2005 gün ve 2005/001 sayılı işlemiyle davacının 2.857,84-YTL para cezası ile cezalandırıldığı, bu cezanın Kastamonu Valiliği'nin 23.02.2005 gün ve 321 sayılı işlemiyle davacıya bildirildiği, davacının bu para cezasının iptali istemiyle Kastamonu İdare Mahkemesi'nde açtığı davada, Mahkemenin 29.07.2005 gün ve 2005/264, K:2005/455 sayılı kararıyla davanın reddine karar verildiği, bu karara karşı davacının yaptığı itirazın Zonguldak Bölge İdare Mahkemesi'nin 13,12.2005 gün ve E:2005/434, K:2005/420 sayılı kararıyla itiraz isteminin incelenmeksizin reddedildiği, davacı tarafından verilen 29.05.2006 tarihli dilekçe ile bu konu ile ilgili İnebolu Sulh Ceza Mahkemesi'nde devam eden ceza davasında, Mahkemenin 25.01.2006 gün ve E:2005/149, K:2006/9 sayılı kararıyla beraatine karar verildiğinden idari para cezasının kaldırılmasının talep edildiği, bu talebinin Kastamonu Valiliği'nin 09.06.2006 gün ve 655 sayılı işlemiyle söz konusu para cezasının, Kastamonu İdare Mahkemesi'nin E:2005/264, K:2005/455 sayılı kararıyla kesinleştiği gerekçesiyle reddedildiği, davacı tarafından aynı cezanın iptali istemiyle 15.06.2006 tarihinde tekrar dava açıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, davacının kendisine 4077 sayılı Yasanın 25 ve 26. maddeleri uyarınca 2.857,84-YTL para cezası verilmesine ilişkin Kastamonu Valiliği işlemine karşı açtığı davanın, Kastamonu İdare Mahkemesi'nin 29.07.2005 gün ve E:2005/264, K:2005/455 sayılı kararıyla reddedildiği, bu karara yapılan itirazın ise, Zonguldak Bölge İdare Mahkemesi'nin 13.12.2005 gün ve E:2005/434, K:2005/420 sayılı kararıyla itiraz isteminin incelenmeksizin reddedildiği, dolayısıyla söz konusu para cezasının kesin olarak karara bağlandığından, Mahkememizde aynı konuda açılan bu davanın anılan Yasa hükmü uyarınca incelenmesine hukuken olanak bulunmamaktadır" gerekçesiyle "davanın incelenmesizin reddine" karar verildiği, bu karara davacı vekili tarafından itiraz edilmesi üzerine Zonguldak Bölge İdare Mahkemesinin 19.10.2006 gün ve E:2006/1337, K:1367 sayılı kararıyla, " 31.03.2005 tarih ve 25772 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, 5328 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin (k) bendi uyarınca 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesinde; kabahat deyiminden Kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı, 3. maddesinde; bu Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı, 16. maddesinde; kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret bulunduğu, idari tedbirlerin, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili diğer kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu hükümleri yer almıştır. Anılan Kanunun "Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddesinde de; idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, Sulh Ceza Mahkemesi'ne başvurabileceği kurala bağlanmıştır. Kanunun Geçici 2. maddesinde ise; bu kanun hükümlerinin, yürürlüğe girdiği tarih itibariyle idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanmayacağı belirtilmiş olup; bu durumda 5326 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.06.2005 tarihinden sonra idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine dair idari yaptırım kararlarına karşı açılacak davaların görüm ve çözümünün yasa koyucu tarafından Sulh Ceza Mahkemesine verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bakılan davanın da, 4077 sayılı Yasa uyarınca davacı adına kesilen bir idari para cezasının iptal talebine ilişkin olduğu ve 15.06.2006 tarihinde kayıtlara giren bir dilekçeyle açıldığı tespit edilmiş olup, yukarıda açıklandığı üzere 5326 sayılı Kanun hükümlerinin yürürlüğe girdiği 01.06.2005 tarihinden sonra açılmış olan bu davanın idare mahkemelerinin değil sulh ceza mahkemelerinin görev alanına girdiği sonucuna varılmıştır" gerekçesiyle "davacı tarafın itiraz isteminin kabulü ile itiraza konu mahkeme kararının bozulmasına; 2577 sayılı Yasanın 45/4. maddesi ek cümlesi uyarınca, incelenen davanın görevsiz yargı merciinde açıldığı gözetilerek bir karar verilmesini teminen dava dosyasının mahkemesine gönderilmesine" karar verildiğinin anlaşıldığı, bu durumda, davanın incelenmeksizin reddi yönündeki Mahkemelerinin 26.07.2006 gün ve E:2006/601, K:2006/618 sayılı kararının, davanın idare mahkemelerinin değil sulh ceza mahkemelerinin görev alanına girdiği gerekçesiyle Zonguldak Bölge İdare Mahkemesi'nin 19.10.2006 gün ve E:2006/1337, K:2006/1367 sayılı kararıyla bozulduğu görüldüğünden, bu bozma kararı uyarınca davanın görev yönünden reddi gerektiği sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

İNEBOLU SULH CEZA MAHKEMESİ; 9.3.2007 gün ve D. İş:2007/53 sayı ile, itiraz eden vekili verdiği dilekçe ile Kastamonu Valiliği Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından müvekkili adına 4077 sayılı Yasa'nın 25 ve 26. maddeleri gereğince, araçlara kaçak

LPG dolumu yapmaktan 23/02/2005 tarih ve 321 sayılı kararı ile 2.857,84YTL idari para cezası verildiğini, aynı iddia ile müvekkili ve oğlu hakkında İnebolu Sulh Ceza Mahkemesi'nce 1593 sayılı Yasa'nın 282. maddesi ile cezalandırılması istemi ile kamu davası açıldığını, açılan bu davanın yargılaması sonunda İnebolu Sulh Ceza Mahkemesi'nin 2005/149 Esas, 2006/9 Karar sayılı ilamı ile beraat kararı verildiğini, bu karar üzerine 29/05/2006 günü Kastamonu Valiliği Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü'ne başvurarak söz konusu idari para cezasının kaldırılmasını talep ettiklerini, idarenin itiraz merciinin idare mahkemesi olduğundan bahisle red cevabı verdiğini, bu red cevabı üzerine Kastamonu İdare Mahkemesi'nde 2006/601 Esas sayılı iptal davasını açtıklarını, bu davanın yargılaması sonunda idare mahkemesinin davaya bakma görevinin adli yargının görevine girdiğinden bahisle görevsizlik kararı verdiğini, bu kararın kesinleşmesi üzerine söz konusu idari para cezasının kaldırılması için Mahkemelerine başvurulduğunu, hukuka aykırı olan idarenin vermiş olduğu idari para cezasının kaldırılmasını talep ettiği, dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda itiraz edenin talebinin, 4077 sayılı Yasa'nın 25. maddesi gereğince müvekkili hakkında araçlara kaçak LPG dolumu yapmaktan dolayı verilen 23/02/2005 tarih ve 321 sayılı idari para cezasının iptali istemi olduğu, 5560 sayılı Yasa ile değişik 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. ve 27. maddelerinden ve yine itirazcı hakkında idari para cezası uygulanan 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un, 26. maddesinden söz ederek, yukarıda değinilen Yasalar karşısında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun genel Kanun olduğu, bu Kanunun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin ancak diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, itiraza konu ve itiraz edene idari para cezası verilmesine neden olan 4077 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde Kabahatler Kanunu'nun kanun yollarına ilişkin hükümlerine aksi olarak idari para cezalarına karşı itirazda idare mahkemelerinin görevli olduğuna ilişkin düzenleme karşısında itirazı inceleyip karara bağlama görevinin idare mahkemelerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara yapılan itirazın reddi suretiyle kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, O. Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 05.11.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 4077 sayılı Yasa'nın 25. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

23.2.1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un "Amaç" başlıklı 1. maddesinde "Bu Kanunun amacı, kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir" denilmiş; 25. maddesinde, verilecek para cezaları düzenlenmiş; 6.3.2003 tarih ve 4822 sayılı Kanun'la değişik 26. maddesinin ikinci fıkrasında, bu Kanunda düzenlenen her türlü para cezasının, idari nitelikte olduğu, bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği öngörülmüştür.

4077 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, para cezalarına karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olacağının kabulü gerekir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 4077 sayılı Yasa'nın 25. maddesine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kastamonu İdare Mahkemesi'nin 25.1.2007 gün ve E:2006/871, K:2007/27 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 05.11.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.